

Тема: Методика формування граматичної будови мовлення у дітей.

План.

1. Становлення граматичної будови мови у дітей раннього віку.
2. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку.
3. Типові помилки в мовленні дітей та їх причини .
4. Дитяче словотворення .
5. Шляхи формування граматичної правильності мови у дітей.
6. Методи формування граматичної правильності мови.
7. Заняття з формування граматичної правильності мови.

Література

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. – 2-ге вид., –К.: Світич, 2008.-430.
2. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. – К.: Вища школа,1992.- С. 174-235.
3. Бородич А.М. Методика розвитку речі. – М.,1984.- С. 99-100.
4. Дитина. Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Наук. кер. О.В.Проскура.- К.: Освіта, 1993. - 270 с.
5. Дитина в дошкільні роки / Наук. кер. К.Л.Крутій.- Запоріжжя: ЛПС. Лтд, 2000. -268 с.
6. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.// Упорядник Богуш А.М. Частина 1 та 2. – К.: Видавничий Дім „Слово», 2005.С.405-460.
7. Тихеева развитие речі детей. –М.,1981.-С.28.
8. Чуковский К.Й. От двух до пяти : книга для родителей. – М., 1990.

2. ЗАКОНОМІРНОСТІ ЗАСВОЄННЯ ГРАМАТИЧНИХ ЗНАЧЕНЬ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У дошкільному віці триває формування граматичної будови рідної мови. Весь дошкільний вік (від трьох до семи років) О. М. Гвоздєв відносить до третього періоду засвоєння граматичної будови мови.

Після трьох років діти інтенсивно засвоюють складні речення з сполучниками. 61 % усіх сполучників, що засвоює дитина до семи років, засвоюються після трьох років (що, куди, коли, хоч, чому, все-таки, скільки, як, щоб, або, чому, для чого та ін.). Це, в свою чергу, говорить про розвиток зв'язного мовлення у дітей.

У дошкільному віці відбувається засвоєння ще цілого ряду відмінкових форм. За даними О. М. Гвоздева, в цей період засвоюються: від 3 р. – 3 р. 3 міс. – знахідний відмінок з прийменником на, родовий відмінок з прийменниками до, з, давальний відмінок з прийменником по; від 3 р. 3 міс. – 3 р. 6 міс. – знахідний відмінок з прийменником про (в значенні «для»), родовий відмінок з прийменником від (в значенні причини), родовий відмінок з прийменником замість, давальний з прийменником по в значенні причини; від 3 р. 6 міс. до 3 р. 9 міс. нічого нового не з'являється. Після трьох років продовжується засвоєння суфіксів: суфікси на позначення жіночої статі, суфікси діючої особи, суфікси на позначення дитинчат тварин, на позначення збірності та ін. О. М. Гвоздев відмічає, що засвоєння суфіксів розтягується на весь дошкільний період. Наприклад, суфікси -щик, -ник з'являються в 3 р. 3 міс. – 3 р. 6 міс.; -ець – у 3 р. 6 міс. – 3 р. 9 міс.; -тель – у 3 р. 9 міс. – 5 р.; -ар, -ун – у 5 р. – 5 р. 6 міс.; ух, -х, -к, -ач – у 6 р. – 6 р. 6 міс. Суфікси на позначення дитинчат тварин з'являються в 3 р. 9 міс. 4 р., процес їх засвоєння розтягується до семи років. Дошкільнята характеризуються занадто легким засвоєнням суфіксів, що проявляється в різноманітному словотворенні з допомогою суфіксів.

Складнопідрядні речення, що вживають діти на четвертому році життя, також мають свої особливості. Спочатку в них відсутні сполучники – діти виділяють речення інтонаційно. Питальні слова, поставлені вихователем, спонукають дітей вставляти сполучні слова в речення, але не в тій послідовності, в якій потрібно; часто починають речення з запитання (Коли ти поїдеш? Коли я поїду, буде вже літо). Найбільш поширеними підрядними реченнями є підрядні часу, що з'єднуються сполучником коли.

Діти п'ятого року життя, як відмічає В. й. Ядешко, вживають у мові як прості, так і складні речення. Прості речення більша частина дітей починає словами потім, там, ось ще, як це тощо. Але порівняно з попереднім віком діти рідше вживають прості непоширені речення й інтенсивніше – прості поширені, особливо з однорідними членами речення. На п'ятому році життя збільшується кількість складних багатослівних речень до 11 %. У цьому віці діти вільно користуються складносурядними реченнями, в їх складі вперше зустрічаються вставні слова.

Значно ускладнюється структура складнопідрядних речень. Як відмічає В. Й. Ядешко, в мовленні дітей п'ятого року життя в складнопідрядному реченні можна нарахувати до 15 слів.

Проте складнопідрядні речення, що вживають діти п'ятого року життя, мають свої специфічні особливості: діти випускають частину головного речення або підрядного; зустрічаються труднощі у формуванні простих речень, що входять до складу складного; замість складнопідрядного речення вживають декілька таких самих за формою, але простіших за змістом речень та ін.

На п'ятому році життя діти використовують більше складнопідрядних речень з сполучниками, хоч нерідко трапляються ще і помилки в їх уживанні. На кінець п'ятого року життя в мові дітей з'являються складні речення ускладненого типу, з двох, трьох і більше простих речень.

Отже, на кінець дошкільного віку дитина вже добре володіє рідною мовою.